

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.

Pe un jum. . 14 "

Pe o lună . 2-40 "

Nrul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA

și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Multămite publice și Loc de schimb costă fiecare șir 20 ml. Manuscripte nu să înapoiază.

Situația ziarelor noastre.

În fața variatelor opinii recente despre menirea ziarelor românești în rostul vieții politice și culturale dela noi, vom uita o clipă toată acțiunea detestabilă, pornită împotriva tradiționalei libertăți de presă. Vom uita și rușinea, că după ce guvernele ungherești ne reduc treptat din puținele libertăți, câștigate de noi cu prețul vieții, mai vin acum și oameni de ai noștri, cu preocupări ruginite, și caută să ne îngrădească dreptul de manifestare a gândului, — acest drept elementar, garantat în orice stat constituțional. Vom trece peste acele petrefacte, sau fosile inevitabile ale vieții noastre publice atât de hibride, cari prin presumpțiunile lor întârziate au încercat să propage din nou nenorocita ideie a cenzurii și să introducă măsuri coercitive. Și ne vom ocupa în schimb de noi înșine, de presă și de datoria ei și de bogatele învățăminte pentru ziua de mâine, ce putem trage din trecutul ei.

Când ne gândim bine, noi Românii din Ungaria și Ardeal, n'avem nici un motiv astăzi să mai fim nemulțumiți de evoluția presei noastre. Presa noastră, culturală la început, a avut ea libertate destulă în epoca ei primitivă și dacă n'a putut produce roade sociale mai multe, vina n'a avut-o atât de mult asprimea legilor, cât lipsa de

o mulțime cetitoare mai însemnată. Străduințele pentru întemeierea unei ziaristice române s'a ținut lanț, decenii de-arîndul și Barițiu cu Murășenii în Ardeal și-au făcut datoria, în raport cu puterile lor. Imitând spiritul ziarelor germane, ș-au potrivit o limbă destul de apropiată de graiul păturei de mijloc, au dat mai mult material tradus și instructiv și au făcut un serviciu relativ de informație.

Pe urma lor s'au deșteptat și părțile unghere și ș-au creat prin anii 1860 și 1870 mai multe organe, ceva mai militante decât cele din Brașov. Dar ziarele lui Alexandru Roman, George Popa și Iosif Vulcan par a fi servit în mod și mai restrâns publicul nostru, deoarece-ce limba lor era greoaie, topica străină, latinismele înăbușitoare. În orice caz însă ele rămân la același nivel de propagandă a românismului și o icoană credincioasă a unor vremi de mișcare furtunoasă.

Ceea-ce trebuie să constatăm despre întâiele noastre ziare, este mai întâi faptul, că ele nu aveau vre-o dependență anumită de grupări, sau vre-un caracter de oficialitate, nici nu erau simple interpretări comerciale, ci mai mult organele personale ale vreunui scriitor politic, s'au enciclopedist. Cei ce scriau la aceste organe, nu erau niște ziaristi de profesie, căci până astăzi la noi n'a exis-

tat acest ziarism profesional, ci de obicei fruntași ai vieții noastre publice îndeplineau, cu sau fără vocațiune deplină, rolul acesta de vulgarizatori de idei și de susținători ai cauzei românești.

A venit însă vremea „Tribunei“ și cu ea începe epoca nouă a ziaristicei noastre. Agitația „Junimei“ din Iași în potruva aberațiilor limbei gazetelor ardeleni își făcuse hazul și efectul ei binefăcător. Masele fuseseră trezite la o conștiință mai dreaptă a limbei românești. Noul organ sibiian, scris de condeiele cele mai bune, se conformă glasului vremii și prinde rădăcini în paturile de jos ale poporului. Crește în mod vădit interesul public pentru rolul gazetelor, pentru o limbă mai firească, pentru o mai mare precizie a vorbei și pentru o intensitate mai simțită în înțelegerea scopurilor politice. Și iată-ne deodată în zilele noastre, cu miile de cetitori formați, cu foile cele multe, răspândite deodată în mijlocul lor. Poporul nostru s'a familiarizat astăzi cu organele sale de publicitate, cari adese-ori alcătuiesc singura sa hrană intelectuală.

Ne examinăm forțele de acum și, pe cum am spus la început, n'are de ce să ne fie rușine. Pe ruinele primelor încercări și sacrificii s'a creat o pleoră întreagă de ziare, muncind alături, s'au rivalizând să se întrecă. Ziarele de astăzi rezistă la orice com-

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“.

MOZAIC.

De Adrian Corbul.

Din India misterioasă.

Am pus titlul acesta în ironie. El se potrivea acum o sută, acum cinci-zeci de ani. Azi nimic nu mai e misterios, dar totul a rămas scânteietor în marea colonie engleză. India și-a perdut prestigiul de odinioară; numele acesta evocă în noi aceleași peisagii mărețe, același murmur tainic al pădurilor nemărginite, aceleași nopți albastre — nimic însă din fiorul sumbrelor povești ale conspiratorilor, ținând sfat prin grote misterioase și jurând moarte „asupritorilor albi“.

Nu mai sânt sugrumători în India, nici preoți exaltați de ai lui Budha, cari s'au îndemne la omor, cu priviri fulgerătoare de ură, cu bărbile albe tremurând de fanaticism. Ce vreți! civilizația se întinde, și cu cât crește progresul, pământul devine mai mic. De aceea, a venit vremea să se întâmple ce s'a întâmplat săptămâna trecută: un eveniment însemnat pentru istoria omenirii, oricât ar părea el de banal minților obișnuite să nu se mire de nimic . . .

Ascultați dar, și nu confundați narațiunea unui fapt real, cu un fragment de basm din o mie și una de nopți.

Maharajahul din Kapurthala, un prinț indian din cei mai bogați, din cei mai fastuoși și-a

înșurat fiul. Sunt vre-o douăsprezece zile de atunci. Suveranul hinduz, numai puțin ca miliardarii americani, este un oaspe regulat al bătrânei Europe, și nu e an să nu șadă câteva săptămâni la Paris, orașul luminei și al grației. De aceea, rajahul fără a neglija scilpitoamagnificență orientală, își asimilează cât poate mai mult civilizația din occident. Inteligența sa, cultura sa literară și artistică, generozitatea și liberalismul său, fac din el una din figurile cele mai simpatice ale înaltei aristocrații engleze și franceze, în care numără cele mai măgulitoare afecțiuni.

Tânăra noră a maharajahului, una din cele mai nobile prințese indiane, este și o pariziană desevărsită, în cel mai curat înțeles al cuvântului. Ea a fost crescută în Franța de către contesa de Pracomtal, care a făcut dintr'nsa o damă mare, desăvărsită . . .

Cu ocazia nunții fiului său, maharajahul din Kapurthala a dat în regatul său niște serbări fantastice, de un fast uluitor. Dar caracteristic e faptul, că invitații săi cei mai onorați a fost câțiva membri ai nobilei franceze, ca prințul de Orleans, prințul și prințesa de Broglie, și alți conți, viconti, marchizi, cu soțiile lor. Un vapor expres îi aștepta în portul Marsiliei, un alt vapor expres adăstă să-i reîntoarcă în patrie. Și cu toate că rajahul are cinci sau șase palate în Kapurthala, el a clădit pentru musafirii săi — atât europeni cât și indieni — trei tabere, conținând fiecare câteva sute de corturi, numai din stofe scumpe, țesute cu aur și încrestate cu pietre nestimate. Corturile, având fiecare salon, odaie de dor-

mit, sală de baie, cabinet de lectură, etc. erau luminate cu electricitate. Și sub înflăcăratul soare indian, amestecul acesta de confort modern și de lux oriental, îi încânta pe nuntași.

Serbările au durat patru zile neîntrerupte. Cea mai mare parte din musafirii străini soseau noaptea și erau transportați de automobilele maharajahului — vre-o cincizeci la număr și toate cumpărate expres din Paris. Bagajele invitaților sânt transportate pe spinările cămilor și elefanților împodobiți cu pei de tigris și conduși de nenumărați servitori, purtând livreaua albastră și argintată a prințului indian. — Și trebuie să fi fost o viziune rară, toată această mișcare, întregul exotism real, amestecat cu rafinata civilizațiune europeană.

Ce să mai spunem de cortegiul nupțial, format din nenumărați rajahi indieni cu suitele lor și de europene scilpitoare de grație, înaintând în mijlocul trupelor de soldați, ale căror arme strălucesc la lună? În fruntea tuturor, pe un elefant alb, de o talie monstruoasă, călărește marele preot „Granth Satrib“. O procesiune de o sută de elefanți, bogat înșeuăți, termină cortegiul. La miezul nopții un banchet uriaș îi adună pe nuntași. Tinerii căsătoriți poartă pitorescul costum indian. Un mare număr de lorzi, de lady și de aristocrați francezi îi felicită. Dopurile sticlelor de șampanie sar în văzduh. Muzica cântă. În sfârșit tatăl ginerelui se scoală și vorbește în mijlocul tăcerii generale . . .

El se exprimă în limbile indiană, franceză

parație cu trecutul în afară doar de partea romantică a acelora. Fraza e acum mai sobră, gândul e mai concentrat. Viața poporului e privită cu un ochiu mai pricepător. Cu excepția câtorva ziare, destinate pentru poporul de jos, dar scrise în limba cea mai greoaie de pe lume, toate își fac datoria. Socotim că viața asta zilnică ce se comunică în afară și se primește de cetitori, adeseori rămâne singurul mijloc de luptă politică și, în consecință, singura acțiune, care merită să fie prețuită fără rezervă,

Și, cu toate astea, prețuirea necesară ne lipsește!

Cum e bine stabilit, că fiecare ziar dela noi reprezintă o mică cetate în înțelesul real al cuvântului; cum toate își dau, în măsura talentului, tributul lor de muncă pe altarul neamului, ne întrebăm: oare nu este un păcat de moarte ca să uite aceste ziare, că datoria lor este să-și apere drepturile lor de activitate liberă, neinfluențate de patimi și nici de interese individuale? Căci loc de activitate este pentru toate ziarele și nimeni n'are să se teamă, că nu poate trăi, decât din apucături nedemne! De ce oare, voi confrăți oportuniști de pe vremuri, cari ani de-arândul ați combătut faptele comitetului, căutați acum refugiul sub o firmă pompoasă, câtă vreme valoarea voastră nu poate câștiga nimic decât prin voi înși-vă? Cari pot fi dovezile voastre, că, fiind ziare cu zgardă, aveți privilegiile naționalismului celui mai pur, pe când în trecut, la noi și aiurea, experiențele ne învăță, că orice restricțiune a mișcărilor libere ne duc spre decadentă?

Ei bine, nu aceasta este noua fază, prin care ziaristica noastră trebuie să treacă, pentruca să crească în stima cetitorilor. În loc de a asculta de nepricepuți, cari caută să ne împartă

ziarele noastre după categorii oficiale și neoficiale și în loc de a trata cu reciproce neîncredere, mai bine ne-am trudi să ne întărim fiecare situația în cercurile cari ne aparțin. Când cerele sunt atât de mari din partea publicului, datoria noastră este o continuă îmbunătățire a condițiilor de apariție. Din campaniile recente să învățăm a ne îndulci moravurile și a tăia poftele exagerate ale tuturor răuvoitorilor presei. Și să nu uităm mai ales o datorie sfântă către ziua de mâine: a sosit timpul ca presa să nu se mai rușineze a recunoaște adevărul și să fie o mai cinstită mărturie a dreptății!

Mangra și «Telegraful Român». Într'un moment de cine știe ce ciudată stare sufletească, mult ipocritul organ al dlui T. Păcățianu a ticluit lucrurile, așa ca pe aceeaș coloană a numărului său din urmă să apară două declarații: una a dlui Vasile Goldiș, alta a lui Vasile Mangra. Bineînțeles că cele două declarații au fost inspirate de motive diametral opuse. Declarația dlui Goldiș e cunoscuta sofisticărie în care cearcă să se înfășure, după declarațiile părintelui Ciorogariu, în chestiunea alegerii de episcop dela Garansebeș; e declarația în care dl Goldiș — de sigur, adânc afecționat de adevărurile ce spune — invită pe cititori să creadă »fiecare după fasonul său«. Declarația trădătorului Mangra e prilejită la rîndul său de faimoasa »Scrisoare de actualitate«, pe care o scrisese în 1897 dlui Goldiș și care a fost dată dăunăzi în vileag din partea acestuia, cu ținta de-a pune negri cu ea flamura »Tribunii«. Mangra îi spune acum dlui Goldiș să nu se mândrească cu statornicia de convingeri, după ce în 1899, deci până și cu trei ani după data scrisorii »de actualitate«, aprobase alegerea de episcop a deputatului guvernamental tiszaiszt, Iosif Goldiș și în semn de

perfectă aprobare a primit chiar secretariatul consistorial dela episcopul politicei de înțelegere cu ungurii.

În vreme ce deci, în declarația reprodusă de »Telegraful Român«, dl Goldiș își apără prestigiul de fruntaș neprihănit, Mangra crede că, în sfârșit — mulțumită stării de devaluare morală, provocată de campania calumniilor și invinuirilor atât de fatale — spiritele sânt îndeajuns de corupte pentruca să poată încerca acum o palidă rehabilitare după groaznicul păcat național ce-a săvârșit.

Dar nu șiretlicul »Telegrafului« (de-a publica aceste declarații pe aceeaș coloană) ne interesează în primul rînd. Ceeace ne interesează și trebuie să intereseze pe toți Românii cari nu și-au desbrăcat încă și cel din urmă simț de demnitate națională, e *temerara faptă a »Telegrafului« de a-și fi deschis coloanele trădătorului Mangra.* Mărturisim însă, că nu ne surprinde aceasta nouă dovadă de mimetism politic din partea »Telegrafului«, ne cunoaștem doar dușmanul, am înțeles dintru început imboldul care l-a împins să se amestece în gălăgia rușinoasă ce se înscenează în jurul ziarului nostru și nu ne-a uimit cătuși de puțin răutăcioasa lui bucurie cu care s'a atașat la coasta detractorilor noștri.

Mult cătrănitele noastre surate, cari au avut bunăvoința de-a reproduce nostima întrebare a »Unirii«, că în care categorie înșirăm noi pe Mangra, în cea a trădătorilor, ori în cea a moderaților, credem că vor mai avea atâta bun simț să se rușineze, până nu se fac pentru totdeauna de batjocura lumii și să aștepte din altă parte o satisfacere a curiozității lor.

Povestea votului universal. Cenușotca politicei ungurești, reforma legii electorale, va mai avea să aștepte mult și bine până să-i sosească prințul din povești, care s'o scoată la lumina soarelui, dându-i toate drepturile câte i-se cuvin după frumuseța ei cea fără de seamăn. Ni s'a dat de nenumărate ori ocazia să ne convingem că contelui Khuen nu-i arde

și engleză, aduce omagii civilizației europene, în general, și culturii franceze în particular. »Dna contesă de Pracomtal, spune el, a știut să inspire iubitei mele nore, prețioasele învățăminte ale acestei educații moderne, pe care o iubesc atât de mult. În ce mă privește, eu doresc din tot sufletul, ca ea să pătrundă cât mai adînc în India mea scumpă, și să contribuiască la înfrățirea tuturor raselor, ori cât de disparate ar fi... *Beau pentru lipsa de ură printre popoare, și pentru înflorirea lor în libertate și belșug.*»

Citiți bine cuvintele prințului din India depărtată. Ele sunt generoase și pline de înțeles pentru noi. Ele arată o încredere nelimitată în cultura bătrânei Europe. Mai remarc că rajahul a vorbit cu elogi entuziaste de oamenii de știință, de cugetători, de poeți și artiștii continentului nostru. Bunule rajah! cât de tare te amăgești! De ai ști tu că într'o țară europeană se înternițează poeții, pentru singura vină că-și iubesc limba și poporul, ce ai spune? Ce ai gândi tu, dacă ai cunoaște starea de lucruri din Ungaria, și procesul dela Cluj... Doamne, ce contrast! Un indian vorbește de înfrățirea în libertate a raselor și îi ridică în nouri pe artiști, pe când la noi un om ca Octavian Goga expiază, cu o lună de

temniță, vina că iubește libertatea și că are talent...

Bietul Don Juan!

De veacuri se vorbește de el. Și Molière, și lordul Byron, și Boudelaire l'au cântat. Patria lui nu este însă Spania, ci întreg pământul. Pretutindeni el își are reprezentanții. Pretutindeni este admirat și invidiat.

O recentă dramă de iubire, publicată prin ziarele italienești mi-l'a readus în minte. Și răscolit de aventura don Juanului modern, din pricina căruia s'au sinucis trei femei, am recitit dramele lui Molière și pe aceia a lui Byron. Am urmărit cu cea mai adîncă emoțiune trecerile repezi, ca ale unui meteor, ale acestui tip atât de răspândit, pe care geniul l'a fixat în cuvinte, făcându-l nemuritor. Și sunt de parte de a vedea în el ființa fericită, fiindcă totul îi reușește, fiindcă femeile îi întind buzele lor roșii, într'un avânt de amor.

Da, Don Juan a fost iubit de femei. Ochii lui reci aprindeau patima în ochii fecioarelor ațintiți asupra-i, inima sa nesimțitoare făcea să bată, nebune, inimile femeiești. El trecea și cucerea. Roadele, coapte ori crude, îi cădeau la picioare.

N'avea decât să plece, ca să le ridice. Și se pleca alene, le culegea, mușca dintrânsele și le lăsa iar să cadă.

Apoi trecea înainte, călcând peste inimi, la care nu mai lua seama, ca să încătușeze altele, pe cari să le calce mai târziu... Don Juan cunoștea numai începuturile iubirii, dar stăruirile nu le cunoștea. Viața lui e formată din clipe stinghere care nu se nchegau nici odată în minute și ceasuri. Ce viață rece a trăit, lipsită de razele și de căldura iubirii, cu tot convoiul lui de victime femeiești. Căci victimele au fost mai fericite decât dânsul.

Bietul don Juan. El n'a cunoscut fericirea, fiindcă n'a suferit nici odată, fiindcă n'a iubit, fiindcă n'a vărsat lacrimi. *Wer nie sein Brod mit Thränen ass...* versul acesta a lui Goethe, îi se poate aplica lui.

El n'a cunoscut vraja caldă și ametoare a dragostei, nici alternațiile ei de chinuri și de eztațe. El a fost numai iubit. Inima lui de piatră n'a fost mișcată de nici o inflexiune a vocii iubite, ochii lui n'au lăcrămat de duioșie privind în alți ochi adorați. Don Juan a atins viața în treacăt, dar n'a trăit-o: el a pășit alătura de ea.

Nici străduințele, nici nesiguranța nu l-au scuturat vreodată. El nu cunoștea indoelele succesului, deci, nici succesul nu-l ferecea. El era sigur de isbîndă, și isbînda nu-l mai bucura. Vremea se scurgea pentru dânsul într'o monotonie ucigătoare. Dacă ași scrie o dramă

DAJKOVITS E. Atelier de fotografii artistice, — — de primul rang. — — ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografii și portrete, reproducții după fotografiile vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Sas

de reformă și că până să se hotărască a-și împlini promisiunea ce a dat țării, dușmanii votului universal pot să se înarmeze până în dinți. Iată, contele Tisza, a îmbrăcat ieri până și camilafca clericală peste zalele sale de cavalier feudal. Guvernul însă n'are motiv de neliniște, — el declară senin prin „Neue Fr. Presse” că nu se va prinde de reforma electorală până după ce biroul statistic nu va fi sfârșit cu gruparea și aranjarea datelor recensământului. Atunci, sabia, va face lucrările pregătitoare, — dupăcum ne asigură — *pe baza votului universal, fără pluralism*. Puțină mângâiere pentru aderenții sinceri ai reformei democratice.

Și cine știe dacă contele Khuen nu se va retrage îndată după ce li va fi dat coroanei toate cheltuielile reclamate de interesele monarhiei, cedându-și locul contelui Tisza! Speranța noastră e însă că cuvântul hotărîtor îl vor spune masele poporului cari sânt tot mai mult cucerite de necesitatea votului universal nefalsificat.

Mișcare în corpul nostru diplomatic. Din Viena se anunță: În curînd se va face o mișcare mai mare în corpul diplomatic al monarhiei noastre. Mișcarea aceasta e în legătură cu apropiata demisie și înlocuire a ministrului de externe contele Aehrenthal.

Principele Schönburg, actual ambasador la București, va merge în aceiași calitate la curtea papală din Roma; în locul lui va fi numit ambasador la București principele Carol Fürstenberg, actual ambasador la Constantinopol.

Plecarea ministrului de honvezi la Viena. Ministrul de honvezi Hazai a plecat ieri la Viena unde va avea o consfătuire cu ministrul Schönaich și Georgi asupra reformelor militare și a limbii de procedură penală la auditoarele militare. Guvernul austriac se știe că nu admite dreptul limbii ungurești în armată și pentru a paraliza politica de concesi militare a guvernului unguresc — și pentru a nu împiedeca votarea reformelor militare — i-a prezentat mai multe proiecte în parte conciliante, dar cari nici unul nu recunoștea drepturile limbii ungurești în principiu. Proiectele acestea însă au fost toate respinse și pe vremea ședințelor delegațiunii la Budapesta, pertractările cu guvernul austriac au fost reluate.

În urma alarmei dată de ziarul „Zeit” organele partidului creștin-social au pornit o campanie vehementă contra limbii ungurești și amenințau guvernul austriac cu obstruarea reformelor militare, la caz că va ceda. Astfel pertractările au fost amânate până acum și deoarece se vede că pe la începutul lunii viitoare

cu acest subiect, l'aș face pe Don Juan să se sinucidă de plictiseală, de spleen...

Iubitele mele cetitoare, să nu vă mai roșiți ochisorii plângând soarta donei Elvira și a surorilor ei de suferință, victimele aceluiași om — ci pe dânsul să-l plângeți, pe marele vinovat cu inima seacă, cu buzele reci. El a suferit mai mult decât ele, tocmai fiindcă n'a cunoscut suferința. Căci suferința e singura rațiune de a fi a fericirii. Dacă cea dintâi ne-ar lipsi, n'am ști ce e cealaltă.

Seara.

Este titlul tabloului marelui Rembrandt, pe care marchizul de Landsdowne are de gând să-l vînză unui bogat american, pe preț de o sută de mii de livre sterline, adică două milioane și jumătate de franci.

Mi-aduc aminte de ziua când am văzut pentru întâia oară o reproducere a faimosului tablou. Am avut impresia că revăd o scenă trăită. Și nu numai ochii îmi gustau frumusețea peisagiului, dar — și sufletul — mi se turbura ca de clipe trăite. Aspiram văzduhul întunecat al serei, auzeam curgând gârla, mi era mîntea răscolită de gânduri deja gândite par'că — dar când? nu-mi puteam aminti.

Și tot ce am văzut mai târziu zugrăvit de mîna uncului magician, îmi revărsa în suflet curioasa senzație a văzduhului. Printre cei mai mari poeți ai omeniei, eu l'aș scoti și pe Rembrandt. El a pătruns acolo unde mulți pictori mari s'au oprit pe prag. În pinzele lui văzduhul trăește, întunerecul palpăie în valuri, personagiile suferă, și ori-câte vedem, pe toate le trăim...

proiectul de reforme va fi înaintat camerei spre dezbateri, ministrul Hazai a reluat la Viena — împreună cu sei doi miniștri ai Austriei — discuția asupra procedurii penale, de care guvernul unguresc face penitență și votarea reformelor militare.

Două lămuriri.

Domnul Iuliu Maniu, publică azi un articol mai lung în ziarul autorizat din loc, pentru a lămuri atitudinea comitetului național față de ziarul „Tribuna”. Trebuie să recunoaștem, că dl Maniu, precum se va vedea și din declarațiile de mai jos ale dlui Oncu, reușește într'adevăr să risipească și ultimele nedumeriri pe cari ar fi putut să le aibă oamenii de bună credință asupra acestora *intenții*. Și n'ar trebui să-i fim decât mulțumitori dlui Maniu, dacă ni-am gândi numai la satisfacția noastră și nu ni-am gândi și la inevitabilele efecte morale și politice ce se resfrîng pe urma declarațiunii dsale. Regretăm din toată inima ieșirea dlui Maniu în publicitate în aceasta chestie, pe cale de a deveni din ce în ce mai odioasă. Domnul Maniu trebuia să se păstreze în războiul acesta inutil și infructuos, oricare ar fi fost păreri dsale, pentru rolul de împăciuitoare. Trebuia să-l lase rolul acesta de avocat al comitetului, dlui Goldiș și celorlalți, Drul Suci, Drul Iustin Marșieu etc. și rolul dsale să și-l fi rezervat, după retragerea și potolirea valurilor, spre a aduce pacea între frați. Aceasta misiune ar fi așteptat-o publicul românesc dela dl Maniu, care însă în loc de a veni cu asta, într'un moment chiar de relativă liniștire, vine și aruncă din nou materii explozibile în mijlocul opiniei noastre publice. Pe urma lor publicul românesc se va alege în toate privințele cu o *adâncă decepție*. În loc de a servi cauza păcii, atât de mult dorită de întreaga opinie

Tabloul marchizului Landsdowne înfățișează amurgul. Soarele apune în zare. Și în potruiva splendorilor occidentului se înalță, pe jumătate luminată de raze oblice, silueta unei mori bătrâne de vînt pe ruinele unei râpe întunecate. Jos curge gârla în ale cărei ape se împletește sîngele apusului. Minunat clar — obscur și poezie a serei!

E seară, da, seară adevărată, căci te înfioară ca realitatea, te pune pe gânduri, te înspăimîntă neînțeles, așa cum ne înspăimîntă în fiecare zi, fără să ne dăm seamă, de întunericul ce vine când soarele dispăre. E seară. Lumina ne părăsește și ne cuprinde o teamă vagă. Ne copleșesc gânduri și simțăminte cari nu ne încearcă nici odată în timpul zilei. Avem părerea că am îmbătrânit cu mult, după cum avem părerea, dimineața, că sîntem mai tineri. Și ne grăbim să aprindem lămpile, ca să gonim fantomele întunericului.

Dintre toți maestrul penelului, fără îndoială că Rembrandt și cu Leonardo da Vinci sînt cei mai mari, fiindcă sînt cei mai profunzi. Ei au avut mijloace să ne redea nu numai imaginele materiale, admirabil reproduce, ci și duhul neliniștit, ecou al universului în sufletele noastre, pe cari nu'l vedem ci'l simțim numai. Se spunea de Rubens că amesteca sânge în culorile lui, de aceea înfățișa carnea omenească cu atîta exactitate. De Leonardo și de Rembrandt, aș spune că și-au muiat penelul în azur, în nouri, în chiar sufletul omenească. Căci ei sînt sigurii dintre pictori ale căror tablouri ne sguode și ne pătrund pentru totdeauna, ca o scenă din Shakespeare sau un pasaj din Dante. Ei lasă în noi o impresie care ține odată cu viața.

publică, dl Maniu se înfășură în armura războinică și se înrolează în șirul celor ce duc războiul acesta nefast, de pe urma căruia nu răsare nici o binecuvîntare.

În ce privește meritul declarațiilor dlui Maniu, ni-am adresat azi dlui Oncu, care este mai în măsură să-i poată răspunde. Și ca să dovedim perfectă noastră loialitate, punem alături de declarațiile dlui Oncu, articolul dlui Maniu în extensiune, și lăsăm ca publicul, căruia ne adresăm să-și facă singur nepreocupat, judecata de care este capabil.

Declarațiile Dlui Oncu.

D. Maniu ieste injust, — a spus Domnul Oncu — când mă acuză cu indiscreție, pentru că însuș ziarul partidului a fost cel dintâiu care a făcut indiscreție, când a publicat a doua zi propunerea din Cluj a dlui Maniu, în chestia asta de ordin intern. Eu am fost nevoit pentru justificarea poziției mele și stabilirea adevărului, să dau publicității ce-l puțin în linia generală declarațiile și propunerile mele făcute în Cluj, ca obștea românească să poată judeca între loialitatea propunerilor mele și între imperativele categorice ale onoratului comitet. Constat deci, că indiscreția n'am săvîrșit-o eu, ci onoratul comitet.

În ce privește chestiunea relativă la somația dlui Braniște, regret că și în punctul acesta trebuie să-l rectific pe d. Maniu, pentru că nici d. Braniște nu m'a întrebat, și nici eu nu am declarat, că nu-mi stă în putință a garanta executarea concluzelor comitetului, decât numai în cazul dacă aceste concluze nu vor fi în contradicție cu regulamentul intern (actul fundațional) al „Tribunei”. Adevărul este că eu am primit amîndouă somațiile, exact în forma în care mi le-a pus d. Braniște, astfel în punctul acesta controversat am declarat, într'ouă toate conform interpelării dlui Braniște: „că în caz de constituire a comisiunii propuse de mine, sunt în situație — în cadrele actelor fundamentale — a garanta executarea tuturor hotărîrilor ce le va aduce comisiunea în acord comun cu reprezentanții „Tribunei”. Nu numai atât, ci drept dovadă de sentimentul de pace de care sunt inspirat eu și tovarășii mei, am declarat și aceia, că în cazul înțelegerii atât de mult dorite din partea noastră, sîntem gata să admitem și modificări în actele noastre fundamentale, dacă în comun acord le vom găsi spre binele obștesc, căruia am închinat opera noastră.

În ce privește somația dlui Leményi în chestia de autoritate și disciplină a partidului — despre care pomenește d. Maniu că eu nu aș fi primit-o — eu am declarat, că însăși înfățișarea mea în sânul comitetului este o dovadă de recunoașterea autorității și a disciplinei de partid, dar, am spus, și o repet, să nu ceară nimeni dela mine recunoașterea unui păcat pe care nu l-am săvîrșit nici eu nici „Tribuna”; și pentru motivul că aceasta ar fi fost o justificare indirectă din partea mea a judecării potrivnice ce a adus comitetul fără teme și fără dreptate contra „Tribunei”, am refuzat să fac astfel de mărturisiri vinovate. „Tribuna” n'a contestat și nu contestă și nu discută nici azi autoritatea și disciplina de partid. Din contră în toate chestiile mari de principiu, cum a fost de pildă cazul de împăciuire cu guvernul, „Tribuna” a accentuat totdeauna *că singurul for legal al națiunii române din Transilvania și Ungaria este comitetul național*. Toate aceste le mărturisește și azi, — chiar în contra voinții comitetului național. Dar în definitiv, întreb, eu cauza națională, ce folos are din toate aceste discuții oțioase, atunci când eu am invitat pe domnii din comitet să vie și să le discute împreună cu noi în bună înțelegere frățească cu, mai multă căldură de inimă și cu mai puțină răceală de argumentații rigide.

Cu privire la esențiala afirmare a dlui Maniu, că „Tribuna” a ținut totdeauna „să accentueze că averea ei este, avere națională, că ea este destinată a fi în serviciul partidului național fără însă a fi pusă conducerea partidului în

situația de a contribui, și conlucra la conducerea sau cel puțin la controlarea afacerilor „Tribunei”, n'am decât să-i opun dlui Maniu declarația pe care am făcut-o în mod hotărât și loial în fața comitetului, atunci când am cerut instituirea unei comisii de înțelegere și când totodată am invitat în mod solemn onoratul comitet ca să între și el în direcțiunea „Tribunei”, pentru ca întregită pe aceasta cale, direcțiunea „Tribunei” să poarte apoi atât răspunderea materială, cât și pe cea de ordin moral pentru viitorul acestui ziar național. Noi socotim, că un ofert mai la loial și mai desinteresat decât acesta, din partea acelor cari prin muncă și jertfe au creiat acest așezământ național, nu se putea face. Căci, nu poate nici dl Maniu, nici onoratul comitet pretinde să ieșim din casa noastră fără nici o condiție.

— Noi, i-am invitat să vie să „contribue” și să „conlucre” cu noi ca frați, li-am deschis ușa casei noastre, să intre, ei ni-au poftit însă ca mai întâi să ieșim noi afară, atunci vor vorbi cu noi despre conlucrarea împreună. Dorința asta loială nu li-am putut-o împlini.

Pe la anii 1890 am fost și eu consultat și am luat și eu parte la desbaterile urmate pe atunci în chestia de organizare a „Tribunii” vechi și m'am pronunțat în contra punerii foii pe bazele societăților de acții. Pe atunci era însă mai puternic glasul dlui Coroianu și — a învins. În anii 1905—6, pe timpul când era în discuție înființarea ziarului „Lupta”, iar m'am ridicat și am cerut altă organizare pentru ziar. Deastădată însă m'a combătut și a învins — dl Maniu cu argumentațiile d-sale puternice. În ambele cazuri, sfârșitul a fost un total dezastru al ambelor ziare, și o prăbușire, sub ochii comitetului, a unor considerabile averi naționale.

Din experiența acestor triste cazuri, ani întregi m'am frământat, cum aș putea da, în situația noastră nefastă politică, cea mai bună, organizare ziarului „Tribuna”. Din aceste frământări îndelungate a răsărit organizația de azi a „Tribunei” care, și acum mărturisesc, că iese cea mai bună și mai reală posibilă. Nu iese exactă nici aceea afirmație a dlui Maniu, că eu „n'aș fi voit să arat comitetului actul fundațional al „Tribunei” — fiindcă eu am declarat și acum în Cluj, că am la mine două exemplare din actul fundațional. I-am rugat pe căpeteniile comitetului să-l citească. L-au avut chiar în mâni dl Ivan și dl Vaida. Dar mărturisesc că am rămas în sufletul meu mâhnit, că pentru o muncă a mea de ani de zile, nu s'a găsit nici unul care să sacrifice câteva minute, ca să vadă și să se convingă de munca și sacrificiile, de ani întregi, aduse de mine pe altarul neamului meu. Dimpotrivă văd acum cu durere, că dl Maniu își dă oarecum silința să mă prezinte în fața publicului, ca și cum aș avea ceva de tănuț în chestia națională. Ca să spulber toate aceste bănnieli, iată fac aci în mod public o nouă propunere: invit pe frunțașii comitetului *Dr. T. Mihali, președinte, Nicolae Ivan, vicepreședinte, Dr. Aurel Vlad, Dr. Iuliu Maniu și Dr. A. Vaida* să ostenească până la Arad, ori să designeze dânsii un loc, unde ostenesc eu bucuros, și sănt gata să le pun la dispoziție actele de întemeiere ale ziarului „Tribuna”, căci aceste sănt sigur că numai cinstite pot să-mi aducă mie și „Tribunei”.

Din restul expunerilor dlui Maniu, văd însă tot mai mult că între noi este și o oarecare mică deosebire de vederi, în ce privește dreptul liber de discuțiuni în presă, care după părerea mea nu poate fi încetușat în formele și formalitățile preconizate de dsa. Eu am crescut la altă școală precum văd, care se deosebește mult de școala intoleranței pe care o văd manifestându-se în mentalitatea d-sale. Nu cred că evoluția firească a lucrurilor să poată fi oprită prin concluze de comitet. Concepția d-sale ar duce fără îndoială la un adevărat deopotism în viața noastră publică. N'are comitetul nevoie de astfel de măsuri împotriva presei, ca să vie să-și apere și să-și susție autoritatea sa. S'au desvoltat de altfel aceste păreri foarte frumos, în nenumărați articoli în „Tribuna”; d. Maniu e liber să nu fie de acord cu vederile noastre, dar monopol nu poate să pună

nici d-sa, nici onoratul comitet pe vederile sale.

În sfârșit mai dau o ultimă asigurare, în mod solemn, în numele „Tribunei”, dlui Maniu. Dsa spune că „în fața situației extrem de grave, când stăm în pragul unei lupte decisive care nu se poate evita pentru asigurarea existenței noastre naționale: trebuie să clarificăm înainte de toate și de urgență situația partidului. *Trebuie să știm și să fim cu desăvîrșire în clar, că la cine poate conta partidul între orice împrejurare.*”

Dl Maniu să fie de partea asta liniștit: *cu cinstea mea de om îl asigur, că la „Tribuna” poate conta partidul între orice împrejurare.* În privința asta situația e clară și dl Maniu și-ar putea mîne băga sabia în teacă, pentru a și-o păstra pentru acele lupte decisive. Să nu-l doară capul de „Tribuna”, ea este o stâncă pe care se poate răzima partidul și cauza națională în toate vremurile și în orice împrejurare.

Articolul d-lui Maniu.

Nu era obiceiul până acum să se publice amănunte din ședințele comitetului național. Nu aș face aceasta nici acum, dacă cele comunicale de „Tribuna” în numărul său de Joi, 9 Martie n. nu ar fi potrivite de a așeza în colorii false înaintea opiniei publice românești intențiunile comitetului național cu privire la afacerea „Tribunei”. Nu fac lucrul acesta nici acum bucuros, precum nu bucuros intru, peste tot, în discuții polemice, dar simt, că interese de ordin mai înalt pretind lămurirea atitudinii comitetului național și a hotărîrii sale luate în ultima ședință cu privire la criza „Tribunei”.

Prezentându-se dl Nicolae Ivan, vice-prezidentul comitetului național, la ședința ținută în 6 l. c. în Cluj și declarând, că se solidarizează cu hotărîrile aduse de comitet în ședința ținută la 20 Dec. a. tr. în Budapesta, și că însuși consideră de neactuală propunerea sa referitoare la mutarea ziarului „Românul” dela Arad, propunere făcută în necunoștință de cauză, și-a exprimat dorința, împărtășită de noi toți, să se facă ordine la „Tribuna” și să se restabilească pacea în viața ziaristicii românești. Dl Dr. Nicolae Oncu asemenea a declarat, că este pătruns de sentimente sincere de pace, a declarat apoi, — la somația dlui Dr. V. Branște. — că s'a prezentat la ședința comitetului cu autorizarea colegilor săi dela „Tribuna”, dar nu i stă în putință a garanta executarea concluzelor comitetului, decât numai în cazul, dacă aceste concluze nu vor fi în contradicție cu regulamentul intern (actul fundațional) al „Tribunei”, pe care însă n'a voit să-l facă cunoscut comitetului, deci numai într-o atâta, într-o cât acele concluze ale comitetului vor întâmpina consentimentul colegilor săi dela „Tribuna”, precum apare aceasta și din articolul „Tribunei”.

Această declarație a dlui Dr. Nicolae Oncu ar fi justificat pe deplin sistarea oricărei discuții mai departe asupra propunerii dlui N. Ivan, dorind însă în mod sincer de-a preciza peste orice îndoială situația „Tribunei” în sinul partidului național, după lungi discuții, am prezentat propunerea mea, publicată și în „Românul”, care a întîmpinat asentimentul unanim al tuturor membrilor din comitet, afară de dl Dr. Nicolae Oncu.

Văzând dl Dr. Liviu Leményi neîncrederea, cu care întîmpină dl Dr. Nicolae Oncu modul de soluțiune propus de mine, a făcut o propunere intermediară, foarte scurtă, în care nu se cerea altceva dela dl Dr. Nicolae Oncu, decât să declare în numele său și al conșoșilor săi, că recunoaște autoritatea partidului național și a comitetului său și puterea disciplinară a comitetului asupra „Tribunei”, lăsând toate celelalte chestiuni să fie rezolvite, prin comisiunea ce are să se exmită. Dl Dr. Nicolae Oncu n'a voit să facă nici declarația cerută de dl Dr. Liviu Leményi, ci a cerut să se întrerupă ședința pentru câva timp, ca dsa să poată pregăti și propune un mod de soluție.

Satisfăcându-se cererea d-sale, după redeschiderea ședinței dl Dr. Nicolae Oncu a declarat din nou, că nu primește nici una din modalitățile propuse și a prezentat propunerea sa, publicată în numărul amintit al „Tribunei”. Văzând dl Dr. Liviu Leményi — bărbat apreciat în mod osebit pentru agerimea și buna sa credință în toate afacerile publice și iubit chiar pentru firea sa împăciuitoare — că dl Dr. Nicolae Oncu încunjură în declarația sa toate chestiunile esențiale și meritoriile, cari formau miezul discuțiunilor, a declarat numai decât, că nu primește propunerea dlui Dr. Nicolae Oncu, ba a retras și propunerea sa intermediară, care nu ar fi fost acomodată a clarifica chestiunile, pe cari dl Dr. Nicolae Oncu le încunjura în mod evident în declarațiunea sa. Astfel s'a primit apoi în unanimitate hotărîrea cunoscută.

Criza „Tribunei” a izbucnit din împrejurarea, că domniile dela „Tribuna” au declarat — conform procesului verbal prezentat comitetului central — în șe-

dința comitetului comitatens dela Arad, că dânsii chestiunea „Tribunei” nu o supun aprecierii comitetului central național. Este deci firesc, că comitetul național nu putea intra în discuție asupra „Tribunei” și nu putea exmite comisiunea cerută de dl Dr. Nicolae Oncu, până nu avea declarațiunea hotărîată cuprinsă, în prima propoziție a concluzului comitetului, că adică „Tribuna” supunându-se disciplinei de partid admite afacerea sa aprecierii comitetului național, declarație, pe care dl Dr. Nicolae Oncu nu era aplicat s'o facă ori nu era în situația să o poată face.

Al doilea izvor de permanente neînțelegeri a fost chestiunea conducerii intelectuale, politice și materiale a „Tribunei”.

„Tribuna” a ținut totdeauna să accentueze, că averea ei este „avere națională”, că ea este destinată a fi în serviciul partidului național, fără însă a fi pus conducerea partidului în situația de-a contribui și a conlucra la conducerea, sau cel puțin la controlarea afacerilor „Tribunei”.

Izbucnita odată criza „Tribunei” era naturală și logică străduința comitetului de-a limpezi și această parte a chestiunii.

Nu dorul de-a se înstăpâni comitetul asupra averii materiale de problematică valoare a „Tribunei”, ci năzuința de-a se face ordine la „Tribuna” a determinat comitetul să aducă hotărîrea sa.

Că n'am dorit și nu dorim „pur și simplu” să fie scoși dumnealor „din casa proprie” (vezi articolul „Tribunei”), o dovedește declarația făcută de mine deodată cu prezentarea propunerii primite, că departe este de noi gândul să luăm conducerea faptică a afacerilor „Tribunei” din mâna intelectualilor din Arad, cari au meritul a fi susținuți „Tribuna”, ci dorim numai, ca acei intelectuali dispunători asupra politicii și ținutei politice a „Tribunei” să fie aderenți și membri ai partidului național, cari având încrederea partidului, nu cu dela sine putere, ci în temeiul mandatului dela comitet să fie la conducerea ziarului „Tribuna”. Am declarat și aceea, că știind prea bine aprecia străduințele intelectualilor din Arad și din comitatul Aradului întru întemeierea și susținerea „Tribunei”, eu aș fi cel dintâi, care aș protesta în contra tendinței de a lua conducerea faptică din mâna Arădanilor. Chiar pentru a înlătura orice bănuială, am propus exmiterea unei comisii, care să fie compusă din atari membri ai comitetului, cari nu sănt nici într-o privință angajați la controversa din jurul „Tribunei”, declarînd, că nici eu nu voi primi a face parte din această comisiune, chiar și dacă mi-s'ar oferi această onoare.

Este însă evident, că comitetul nu a putut exmite comisiunea cerută de dl Dr. Nicolae Oncu, fără a fi contribuit dsa la creierea unei baze principiale, obligătoare pentru domniile dela „Tribuna”, pentru că lucrările comisiei nu puteau promite un rezultat, câtă vreme nici măcar baza de discuție nu era peste orice îndoială statorită.

Exmiterea comisiei, în lipsa acestei baze ar fi cauzat numai trăgănarea crizei și creierea unei nesigurante, în ce privește atitudinea comitetului de o parte și a „Tribunei” de altă parte. Iar în viața unui partid politic nimic nu poate fi mai dezastruos, decât o ținută nesigură, șovăitoare din partea organelor de conducere.

În fața situației politice, extrem de grave, când stăm în pragul unei lupte decisive, care nu se poate evita, pentru asigurarea existenței naționale: trebuie să clarificăm înainte de toate și de urgență situația internă a partidului. *Trebuie să știm și să fim cu desăvîrșire în clar, că la cine poate conta partidul între orice împrejurări.*

Nu amozități personale și nici prejudeții închipuite, ci această necesitate reală ne-a îndemnat să luăm măsurile cunoscute față de „Tribuna”. Indemnați de această imperativă necesitate, suntem ferm hotărîți a lua măsuri ca „Tribuna”, care a dat naștere până acum la două crize grave în viața partidului național, să nu mai poată da naștere și la a treia criză, atunci, când — poate — ea nu se va mai putea remedia.

Vom regreta nespuse de mult, dacă străduința noastră cinstită, curată și de absolută bunăcredință nu va fi înțeleasă din partea celor chemați, dar nu vom putea absta dela ea, pentru că nu suntem aplicați a accepta stări de lucruri, pentru cari nu putem purta răspunderea.

„Tribuna” trebuie să se decidă a alege între cele două posibilități: ori să inziste asupra recunoașterii sale de a fi avere națională și organ al partidului național, care „stă în serviciul programului politic al națiunii române” și atunci are să recunoască autoritatea partidului național român și dreptul de conducere, de control și de disciplină al comitetului acestui partid, ori să se mulțumească a fi un organ „independent” cu importanță provincială, fără dreptul de a pretinde pentru sine o deosebită considerație, atunci când comitetul național își îndeplinește cele mai elementare datorii de conducere a vieții noastre politice.

Noi acceptăm cu plăcere oricare dintre aceste două soluții, singure posibile, pentru că oricare dintre acestea va avea însușirea binefăcătoare de a clarifica situația. Iar noi numai aceasta o voim.

† Dr. Petru Șpan. — 1860—1911. —

O scurtă telegramă din Sibiu ne anunță că Dr. Petru Șpan, profesor seminarial, a repuzat azi în vârstă de 51 de ani.

Cu Dr. Șpan Școala Română pierde pe unul dintre muncitorii săi cei mai harnici și dezinteresați, care — înzestrat cu alese calități de pedagog, stăpân peste o comoară bogată de cunoștinți — a muncit, de pe catedră și în presă, cu însuflețire de apostol pentru deșteptarea poporului, dându-i preț și învățatori luminați.

Născut în Lupșa (comitatul Turda-Arieș), la 4 Iunie 1860, după terminarea studiilor liceale a trecut la universitățile din Viena și Iena, de unde s'a întors, după ce a luat doctoratul în filozofie, la institutul seminarial și teologic din Sibiu, dovedindu-se în curând ca cea mai distinsă forță didactică a acestui institut.

Iubit de elevii săi, prelegerile sale pedagogice erau ascultate cu drag, căci deschideau mereu orizonturi noi și largi. Dr. Petru Șpan nu s'a mărginit însă numai la propagarea luminii de pe catedră, ci a desfășurat cea mai rodnică activitate publicistică, publicând mai multe manuale de școală și studii pedagogice («Treptele formale ale învățământului»; «Studii pedagogice» «Idei pregătitoare în pedagogie etc.», pe lângă numeroase articole publicate în presa cotidiană și periodică.

De patru ani de zile publica și o revistă pedagogică «Vatra școlară», susținându-o prin o muncă neobosită și însemnate jertfe materiale.

În anii din urmă a fost atacat de germenii unei boli grele, cari i au pus capăt vieții în vârstă de abia 51 ani.

Înmormântarea lui va avea loc în Sibiu, Joi, la 16 Martie n.

Odihnească în pace!

Părerile unui fruntaș.

Acum când dl Maniu ne precizează atitudinea comitetului național față de „Tribuna” într'un mod, ce aproape nu mai lasă nici o îndoială, nu va fi poate fără interes să reproducem pentru cetitorii noștri părerile unui distins fruntaș al vieții noastre publice, dintr'o scrisoare particulară adresată dlui Oncu. Iată-le.

Prea stimate Domnule Oncu,

Imi arată un prietin cel mai nou număr din ziarul „Românul” care apare în Aradul Dvoastră: în acel ziar am văzut în sfârșit limpede ieșită la iveală cauza și scopul întregii campanii de distrugere, pornită de domnia cea nui împotriva „Tribunei”. Deciziunea comitetului, luată în ședința ținută la Cluj înseamnă lămurit:

„dați-ne nouă rodul muncii și grijilor și sacrificiilor și ostenețelor voastre; plecați din casa făcută de voi și lăsați-ne nouă și casa și hambarele pline și tot ce a-ți adunat. Noi sântem nația, noi sântem stăpânii întregii

nații românești câtă este și răsăflă între Tisa și Predeal și cu oarecari drepturi de tribut chiar mai departe; tot ce ați făcut voi: casă, tipografie și toată gospodăria de muncă intelectuală făcută și adunată de voi — este a noastră, „deci afară!”

Imi este greu, imi este scârbă să văd că în fața inamicului care vă strânge de toate părțile și prin toate mijloacele, dela cele mai viclene până la brutalitatea glonțului, viitoare — ce viitoare? — actuala generație care vrea să fie conducătoarea necazurilor nației arată așa porniri egoiste, rele hrăpărețe, erostratice.

Dar dâșii și-au arătat priceperea și desinteresarea când au înființat ziarul lor la Budapesta. Pentru aceea ticăloasă (da ti-că-loa-să) „Luptă” s'au dat și s'au cheltuit, din sărăcia acestui neam imgreunat de necazuri, de zecimi de ori mai mult decât pentru „Tribuna” și ce s'a ales? Ticăloșie și rușine!!

Nu, domnule Oncu, nu dați din mână „Tribuna” și ce ați strâns pe lângă ea; — dacă dați, praf se face. Să continue a lucra ca și înainte, nu că nu s'au făcut greșeli, căci greșeli nu se fac numai acolo unde nu se lucrează.

Voiesc să lucreze alții altfel, sau aiurea, sau cu alte mijloace? Să-și facă ei așezarea lor și să-și procure unelte de muncă. Despotismul tiranic cum îl voiesc dâșii în viața politică a Românilor din Ungaria, se luptă din greu Papa dela Roma să-l fie între clericii lui și încă tot nu poate — și are aproape două mii de ani din putere tradițională!

Nu, nu dați „Tribuna”. Aduceți-vă aminte de felul cum a fost „salvată” averea națională, care cu multă greutate se adunase la institutul tipografic la Sibiu! Câteva luni după ce au pus mâna pe ea „salvatorii” și conducătorii oficiali, praf s'a ales, n'a mai rămas nici ruine.

Nu o dați! Cine vrea, să vie să lucreze la dânsa spre ași lumina nația năcăjită.

Pentru cultura învățătorilor noștri.

— Din arhidieceza Transilvaniei. —

Un mijloc prin care am putea înarma învățătoria și cu mai mult idealism și cu o mai bună pregătire teoretică și practică, sânt cursurile de vară pentru învățători. Statul organizează în fiecare an mai multe astfel de cursuri și ele au fără îndoială, o influență binefăcătoare asupra școlii. Mulți învățători de ai noștri cercetează aceste cursuri, ele însă, trebuie să recunoaștem, nu dau învățătoria noastră aceace le trebuie, din punctul nostru de vedere. De aceea credem că e de absolută necesitate ca să organizăm noi pentru învățătoria noastră cursuri de vară, în cari să-i dăm aceea de ce credem noi că are astăzi trebuință.

Cursuri de vară s'au mai ținut la noi și în trecut. Ele se pot urmări până la anul

1863, când episcopul de atunci A. baron de Șaguna »rinduește conferințe dascălești după metoda lui Belu și Lancastru, numind din corul învățătoresc spre acest scop comisari, cari și-au săvârșit misiunea spre mulțămirea sa și s'a convins, că aceste conferințe mult au confăptuit spre perfecționarea învățătorilor și spre a cunoaște mai de aproape chemarea lor». (Actele sinodului din Sibiu 1864, pg. 13—14). Aceste conferințe, cari au ținut trei zile, nu trebuiesc confundate cu conferințele noastre de azi, căci ele au fost de fapt niște cursuri la cari învățătorii au fost examinați de către comisari și au fost clasificați cu note. Intre altele învățătorii trebuiau să știe »Instrucțiunea», dată de Șaguna, de rost. (Amicul școlii 1862, pg. 202 sq). La 1866 »conferințele învățătoresci oficiale», cum se chemau, se înlocuiesc cu »conferințe libere», de cari trebuia să se ție în fiecare protopopiat una. În sinodul din 1874 comisiunea școlară a făcut propunerea ca »să se denumească câte un conducător dintre învățătorii cei mai harnici și să i îndatoreze pe învățătorii populari a se întruni pe un timp de 2—3 săptămâni la ascultarea de cursuri suplinoare pentru ulterioara calificare metodică-didactică a învățătorilor populari». (Actele sinodului 1874 pg. 88—89). La 1875 s'a edat de sinod un regulament pentru »cursurile supletorii» învățătoresci. (Actele sinod. 1875 pg. 124—6) pe baza căruia s'au convocat la 1876 cursuri supletorii. La cel din Sibiu, pe care-l conducea Visarion Roman, și care s'a deschis la 16 August și s'a terminat la 5 Sept. au participat la început 92 de învățători. Până la sfârșit numărul s'a urcat la 115. (Școala română A. I. pg. 280).

Planul de prelegeri era la aceste cursuri următorul:

In ziua I.

- 8—9 Gramatica română.
- 9—10 Exerciții ortografice și stilistice.
- 10—11 Critica planului de învățământ.
- 3—4 Computul.
- 4—5 Gramatica.

In ziua a II.

- 8—9 Gramatica.
- 9—10 Computul.
- 10—11 Critica planului de învățământ.
- 3—5 Grădinaritul teoretic și practic.

Aceste două împărțiri de ore alternau. (Școala română 1876, pag. 272).

Marele pedagog Ioan Popescu, pe atunci profesor de seminar și protopop al Sibiuului, a îndatorat pe toți învățătorii din tractul său să ia parte la ele. »Cei ce vor lipsi zice în circulara Nr. 1522—1875 — nu vor mai putea fi învățători».

Cursurile acestea s'au continuat și în anii următori. La 1878 s'au ținut în Făgăraș. (Școala română II. pag. 233).

Și greco-catolicii au organizat astfel de cursuri. În urma dispozițiunii senatului școlar arhidiecezan din Blaj s'au ținut în Dej la 1875, 1876 și 1877 cursuri de vară de câte 10 zile.

Seria cursurilor de vară la noi pare a se fi rupt la 1878. Ele n'au mai înviat până

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai scăzute mobila de fabricanți de Marosvásárhely lipsă la: **Székely și Réti** mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă — plătire în rate lunare fără nici o urcare de preț. — — —

— Mare asortiment în trusouri pentru mirese. — La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat.

la 1889, când au reapărut în altă formă, ca cursuri de vară pentru lucrul manual. Astfel de cursuri conduse de actualul măiestru de lucru manual dela școala normală din București, domnul Gheorghe Moianu, s'au ținut în două veri, (1889—1890) și ele au aflat un frumos răsunet. Dacă s'ar fi stăruit cu răbdare în direcția apucată s'ar fi putut face lucruri foarte frumoase. La cursurile din 1890 au participat și un însemnat număr de învățători din Bucovina și din România.

Scriitorul acestor rânduri a fost foarte plăcut surprins când, în primăvara anului trecut a dat într'unul din cele mai jidovite târgușoare din Moldova, în Podul Iloaei, peste un învățător, care a luat parte la aceste cursuri, și care povestea cu mult entuziasm, despre ele, neuitând să regrete în acelaș timp, că nu s'au mai ținut și după 1890 astfel de cursuri.

De douăzeci de ani încoace învățători singuratici cer sporadic prin ziare sau prin conferințe cursuri de vară românești. Se vede că-i apasă greu cele ungușuri și că ar dori din tot sufletul să se cultive în direcția reclamată de sufletul poporului nostru, — dar până acum nu s'au făcut pași ca această dorință, care nu e o dorință personală a învățătorilor noștri, ci e o necesitate a culturii românești, să se ducă la îndeplinire.

Deși — fără îndoială — i-a sosit timpul.

Scrisoare din Budapesta.

O zi de primăvară. — Încă unul: Aurel Neagoș! — Un început bun. — Jubileul de 50 de ani a Societății „Petru Maior”. — Apropos!

Budapesta, 13 Martie 1911.

O dimineată luminoasă a bătut la geamul Pestanilor. Un suflu prietinos, o adiere călduță, primăvăratică, a cerut intrare în peșterile reci, răscolind lumea, care s'a strecurat ca un roi pe pânza bulevardelor. Un furnicar de oameni de ambele sexe a năpădit străzile pentru a întâmpina prima solie a primăverii...

Raza de nădejde ce tresaltă sânii creatori ai firii, risul gingaș de copil ivit luminos în zările desghetate, norii fumurii ce albesc ici-colo limpezimea albăstrie a cerului, mireasma aromată, mirosul mugurului, — toate acele mii și mii de plăceri, ce mângăie sufletul și înflăcărează privirea, și rumenește obrazul, tot suflul de întinerire — anunțat de primul zâmbet al soarelui de primăvară — se resimt în mișcările vioi, în gesturile aprinse, în limpezimea ochilor ce se încrucișează și se aprind...

De dimineata până seara, valul curge fără răgaz, cercând parcă ceva din mireasma dulce a viorelelor, din mirosul ierbei gata să sbucnească din inima pământului!

Și obrajii ofiliți se rumenesc, frunțile se descrețesc... și nimic nu-ți mai amintește de clipurile otrăvite de lupta pentru trai de adineaori!

Sufletele noastre se prefac, gândurile se agită și simțim cum primăvara vestește mugurii unor noi iluzii, unor noi nădejdi. Prin puterile ei neștiute, prin vraja ei întineritoare, căldura soarelui te duce la odoarele veșnic mângăietoare ale trecutului. Și fără să știi cum, colinzi fericit ușițele, cu gândul și sufletul trăind viața de odinioară, când abia începeai a te ivi din mugur...

Icoanele copilăriei răsar rând pe rând, revine trecutul cu farmecul lui, cu perândarea chipurilor dragi... Se deslușesc ochii dragi de mamă și fața blândă aplecată pe patul tău...

Simți mângăierea sărutului ei și auzi gura ce-ți șoptește încet:

Cici-cioară
Să iasă copiii afară...

Și dacă tresari e că-ți aduci aminte de trecerea mâinei prin pletele tale cărlionțate...

Sunt vremuri trecute, cu farmece de primăvară; sunt vremuri ce servesc ca isvor de răcorire... Sânt vremuri ce au trecut... și iarăș revin cu fiecare primăvară...

Ce joc ascuns și nemilos e în destin! Te cruță, te nutrește, te îndeamnă — iscodește fel de fel de iluzii, cu cari te atrage spre înălțimi, — iar când te apropii de țintă, când ai iluzia împlinirii făgăduinții, când întinzi mâna, te frânge, te ucide!...

Jertfă după jertfă cere, cu o poftă nesăturată de găde, și cu fiecare jertfă urmează acelaș joc de îmboldire și de făgădueli, — ca la urmă să curme firul țesut cu atâta zoală și să prăbușească visuri, lupte și speranțe în valul zădărnicii...

Și-a secerat a cincea jertfă dintre Români!... La plecare l'au petrecut ochii de mamă... iar acum când aceiași ochi abătuți de bătrânețe caută în zări să-l vadă venind, când inima de mamă ce a suspinat de-atâtea ori în amurguri, așteaptă îmbrățișarea revederii... o sbîmăitură rece a firului telegrafic aduce vestea aspră că cel așteptat doarme somnul veșnic pe scânduri reci, departe de mamă și țara lui... și că așteptarea e zădarnică: El nu mai vine...

Nu mai vine! Și câte promitea la plecare, Atunci nu mai vine, când ar trebui să-l încunjurăm și să-i spunem „ai învins, bucură-te”... Cum să oprim suspine, când ar trebui să ne bucurăm în jurul lui, ca cel mai fericit? Cum să oprim lacrimile și să-i zicem trist „dormi în pace!” — atunci când înarmat s'a întors din luptă?

El nu răspunde! Tace pentru vecie!...

Intre noi rămâne iar un gol... și o nouă durere se alătură celorlalte. Mai deplângem un coleg... și uluiți mai trimitem o nouă condolare unei mame, noi cei necondolați de nimeni...

Aurel Neagoș va dormi sub piatra rece, și orice va fi scris pe această piatră... va fi mărturie despre zădărnicia unui trai fără noroc!

Primăvara înseamnă mișcare mai vie, mai intensă. Pretutindeni se observă o încordare, un zor de muncă. Tinerimea română a dovedit și ea ce poate, făcând să amuțiască gurile cărtitorilor.

Concertul succes, căldura și însuflețirea din 3 Martie, își are continuarea. S'a hotărât organizarea câtorva conveniri sociale. Societatea „Petru Maior”, în favorul căreia s'a organizat petrecerea, caută mereu sa înfiripe legătura de care se pomenește de atâtea vreme fără a se fi ajuns la nici un rezultat pozitiv! Sloiul de ghiată ce a despărțit tinerimea de colonia română par'că s'a topit... Și ar fi de dorit ca atât din partea tinerimii, cât și dintr'a coloniei să se încerce totul, ca să nu se mai așeze iar între ei.

Un moment ce merită deosebita atențiune e încercarea câtorva tineri de a se constitui în o societate de conferențieri. Scopul le este de a se întâlni și de a discuta împreună temele și modul cel mai potrivit pentru a sprijini „Asociațiunea” în tendința ei de-a răspândi cultura la sate...

Un început frumos și de mult dorit! E lucru cert că cei dintâi gregari sub steagul „Asociațiunei” ar trebui să fie tinerimea și în deosebi tinerimea universitară. Nepăsarea cu care a privit până acum tinerimea universitară toate sforțările „Asociațiunei” e condamnabilă — căci abia 3—4 conferințe ținute anual, de obicei în satul natal al celor 3—4 conferențieri, sunt niște dovezi triste despre lipsa noastră de însuflețire. Mai ales când trebuie să constatăm că orice mișcare de felul acesta la neamurile străine a pornit dela ti-

nerime, și că cei mai însuflețiți și mai vrednici luptători întru propagarea culturii au fost studenții universitari.

Ce rezultate frumoase ar da o muncă unită alor câteva sute de studenți universitari, cari ar ținea conferințe și ar înființa coruri și tovarășii, își poate oricine închipui, dacă își dă seamă de rodul adus de munca boemilor în răspândirea culturii la sate!

Anul viitor se împlinesc 50 de ani dela înființarea societății „Petru Maior”.

Acest jubileu se va serba cu cucernicia cuvenită. S'a hotărât până acum editarea unui „Almanah” literar, un buchet de flori, în cari fiecare scriitor va fi rugat să scrie ceva. Introducerea va cuprinde istoricul societății, cu faptele și manifestările tinerimii concentrate în jurul societății în scurgerea celor 50 de ani.

Almanahul acesta va fi o dovadă a însemnătății ce-o are societatea în formarea tinerilor români, însemnătate pe care o simt toți aceia cari izolați de masa mare a românismului vin la Budapesta pentru studiu — și trăiesc o viață românească de cele mai multe ori numai prin societate și prin ziarele so-site Societății.

La apariția „Românului”, eram curioși să-l vedem și fiecare tânăr român! membru sau ne membru al Societății, a alergat la societate în credința că aici îl va afla. Ne-am înșelat!

De-atunci nu odată am căutat „Românul” la societate, dar înzădar...

Căutând după pricină — mi-a spus un tânăr: „L'am cerut, dar ni s'a răspuns în poșta redacției, scurt și laconic, că nu se dă reducere de abonament nimănui — și bani n'avem să-l abonăm căci de abia o ducem de pe azi pe mâne cu atâtea cheltuieli ce avem...”

Să fie adevărat? Se poate ca o hotărâre de aceasta să se refere și la tinerimea din jurul societății Petru Maior? Tinerii ar vrea să-l cetească, dar „n'au bani și trebuie să se lipsească”... cum mi-a spus tânărul cu atâtea amărăciune în glas...

Se poate că dl director să nu „fie acasă”, când tinerimea săracă vine cu o rugămintă așa de cuviincioasă și îndreptățită?

A. Munteanu.

Iarăș sălbăticia jandarmilor.

În ședința de ieri după amiază a Camerei, deputatul țărănist Kovács Gyula a adresat guvernului o interpelație în chestia sălbăticiei jandarmerești cari au avut loc în cercul Fehérgyarmat după alegerea de deputat întâmplată luna trecută. Se știe că în 19 Februarie s'a împlinit mandatul de deputat din Fehérgyarmat, devenit vacant și alegerea a avut loc între un justlist și un kossuthist. Cel din urmă, fiind sprijinit și de guvern și sobolii lui administrativi, a ieșit învingător. Abuzurile și volnicile s'au ținut lanț câteva zile înainte de alegere și terorizarea alegătorilor n'a încetat nici acum, deși a trecut de-atunci aproape o lună la mijloc. Deputatul din vorbă a prins în cadrele înguste ale interpelării sale una dintre cele mai păcătoase și mai respingătoare machinații, profesate de toate guvernele pentru a se putea susține la putere. În interpelația sa ne-a desvăluit rușinoasa dar adevărata icoană a Ungariei, din secolul al douăzecilea, cu toată corupția și teroarea demnă nu de-o țară cultă din mijlocul Europei, ci cel mult de-o provincie subjugată, din cel mai întunecos colț aziatic.

Aceleași icoane pe cari le zugrăvim noi naționalitățile de ani de zile, fără să fim ascultați de nimeni, au fost prinse în culorile cele mai negre de un deputat ungar, membru în casa țării, arătând cu numele și locul nenumăratele persecuții, bătăi și schingiuiri ce trebuie să îndure alegătorii din partea administrației și a jandarmeriei protejate de guvern. Ca întotdeauna însă, stăpânirea n'a avut

nici de astădată nici o vorbă de făgăduință pentru îndreptarea răului, ci s'a mărginit să facă declarația tipică, că „cazuri singuratică nu pot fi generalizate”. Cele spuse de deputatul Kovács însă dovedesc că nu e vorba de un caz singuratic, și de unul urmat consecvent de guvern, de felul cazurilor triste din Mărgineni, Tâlna, Galați, Dobra, Marcoveș, Seplac și alte, cari vor rămânea cea mai rușinoasă pată în istoria acestei țări. Dar e și foarte cu înțeles ca stăpânul să-și iee sluga în apărare și statul încă trebuie să-și ocrotească jandarmii asasini, căci pe țaria baionetelor acestora se sprijinește toată puterea sa.

Cele spuse în interpelație sânt numai curatul adevăr și se bazează pe acte autentice, iar pentru dovedirea acestora, deputatul a garantat cu însuș mandatul său. Brutalitatea jandarmilor față de cei cinci alegători din Matoles e deadreptul revoltătoare:

Să vă citească un protocol — spune deputatul — luat cu niște bieți oameni pașnici cari fără să știe de ce, au fost chemați Duminică trecută la primărie, unde i așteptau patru jandarmi. După ce i-a introdus într-o celulă, un sergent și-a încărcat pușca amenințându-i că de se vor mișca îi omoară pe loc, pe urmă a prins a-i bate cu stratul puștii și cu palmele până i-a lăsat morți de jumătate. Un bătrân de 60 de ani a fost bătut în piept și în cap atât de cumplit încât trage de moarte. Și toate acestea fără altă vină, decât că au votat contra candidatului sprijinit de guvern.

Pentru descoperirea adevărului deputatul a cerut să se aleagă o comisie din partidul guvernamental, care să iasă la fața locului și să se convingă, că de fapt cele înșerate mai sus, sânt lucruri întâmplare. Guvernul însă n-a dat nici un răspuns la interpelația deputatului, sau pentru că singur e încredințat de temeinicia interpelației sau ca să arete cât de puțin înseamnă pentru el o plângere dreaptă a poporului necăjit. Prin tăcerea aceasta însă își învederează păcătoșenia și se rușinează singur de roadele omenescității sale stăpâniri care păstrează încă urmele sălbătăciei din stepele turanice.

INFORMATIUNI.

A R A D, 14 Martie n. 1911.

— **Comisia ministerială** care face inspectia nenorocitei administrației din comitatul *Hunedoara* — a ajuns în orașul Hunedoara. A inspectat primăria și apoi a trecut la subprefectura de cerc. Subprefectul *Kohn Károly*, un renegat grozav, în momentul începerii inspectiunii a căzut în fața consilierului ministerial *Dr. Ilosvay* și a murit instantaneu. Cu câteva zile înainte a fost cuprins de o agitație neobișnuită. Cine știe ce apăsa sufletul conștientului slujbaş!

— **Loteria în favoarea d-nei Lucreția Russu-Șirianu.** Cu încuviințarea ministrului regesc de finanțe loteria aranjată de d-na *Viola de Anyos* în favoarea d-nei *Lucreția Russu-Șirianu*, nu va fi sorțită în 20 Martie n. după-cum s'a anunțat, ci numai în 20 *Aprilie* nou. Cauza acestei amânări e că mai sânt încă multe numere de pus. Obiectul loteriei — după-cum cititorii noștri își aduc aminte — e un mare tablou în olei, reprezentând un buchet de flori în glastră.

Tabloul a fost prețuit de către pricepători la 800—1000 coroane. Facem apel la toți câți au primit liste de subscripții să stăruie a strânge cât mai multe subscrieri.

— **Pentru colecta capelei din temnița Aradului**, s'a mai primit dela d-nele:

Victoria Dr. Erdelyi (Orăștie)	10 cor.
Văduva Luisa Doboș	6 "
Văduva Dr. Trailescu	5 "
D'inainte	114 "
Suma totală	135 cor.

— **Moartea poetului Gh. Orleanu.** Anunțat în numărul nostru de ieri că poetul *Gheorghe Orleanu* a murit în Bruxelles în urma unei operații. Despre viața și activitatea lui primim următoarele amănunte:

Născut la 1873 în Focșani, după ce și-a terminat studiile juridice în străinătate, reîntors în țară, a intrat în magistratură fiind procuror și judecător la Focșani și Galați.

A debutat în literatură în 1889, scriind nuvele în „Adevărul” bătrânului *Beldiman*, sub pseudonimul „Gh. dela Odobasca” și versuri sub același pseudonim în „Contemporanul” dela Iași.

Pe urmă ca student în străinătate, a colaborat la „Tribuna” din Sibiu.

A publicat în volum piesele: „Pâinea păcatului”, originală și „Pentru sceptor”, traducere în colaborare cu *D. Nanu*, iar prin diferite ziare și reviste o multime de poezii, fragmente dintr-o presă originală „Vo. hița Radului” și din „Cid” al lui *Corneille*, traducere în versuri. În ultimul timp colaborase la „Convorbiri Critice” și „Sămănătorul.”

Inzestrat cu o admirabilă cultură franceză, scântetor cauzator, poet de o inspirație distinsă, traducător fidel și elegant, prieten amabil și desinteresat, *Gheorghe Orleanu* coboară în mormânt în vârstă numai de 37 ani, lăzând profunde regrete în sufletele celor cari l'au cunoscut.

— **Adunarea Casinei din Bozoviciu.** Dnii membrii ai casinei române din Bozoviciu sânt prin aceasta convocați la adunarea generală ordinară ce se va ținea la 27 Martie st. n. 1911 la orele 10 a. m. în localitatea reu-niunii.

Obiectele de pertractare: 1. Raportul comitetului, 2. Raportul casierului și bibliotecarului, 3. Darea absolutului, 4. Alegerea biroului și comitetului, 5. Eventuale propuneri, 6. Închiderea adunării.

Bozoviciu, în 10 Martie 1911. — *Comitetul.*

— **Surghiunul unui rege.** Din Constantinopol vine știrea că *Manuel*, regele de odinioară al Portugaliei va veni aici și se va stabili definitiv. Va locui pe fermecătoarea insulă *Prinkipo* din vecinătatea Constantinopolului. Cauza că fostul rege a părăsit Anglia e — după cât se spune — încercăturile bănești cari îl persecută de câțeva vreme.

— **Armatele văzduhului.** În toate părțile, o mare activitate se desfășoară de diferite state, pentru a se stabili armate aeriene, capabile să rivalizeze cu cea franțuzească.

Germania e hotărâtă să facă orice ca să se așeze la același nivel cu Franța. Ea e dornică să-și asigure avantajul în această luptă. În luna viitoare încercările rezervate aviatorilor militari vor fi organizate la aerodromul din *Doebritz*. Ofițerii postulanti vor fi în număr de cincizeci până la șazeci. Cei însurați sau ofițeri de un temperament vor fi refuzați. Mai multe certificate vor fi înaintate piloților celor mai calificați. Ei vor primi și un supliment de leafă de 250 franci pe lună. Creditul acesta va fi votat de Reichstag peste câteva zile.

Duma rusească a adoptat și ea, fără discuție, un credit de 25.000 ruble pentru anul acesta, și câte 29.370 ruble pentru 1912, și 1913, în scop de a încuraja aviațiunea în Rusia.

Din Viena se anunță, că date fiind progresele săvârșite de noul sport, rezultatele obținute la cele din urmă manevre mari ale Franței, autoritățile austro-ungare vor întrebuița la viitoarele manevre dirigeabile și aeroplane.

Guvernul englez deasemenea se ocupă serios de studiul aeroplanelor în armată. La rândul ei, Franța departe de a fi mulțumită de marea ei superioritate aeriană, muncește fără preget în senzul sporirii fără încetare a numărului de ofițeri aviatori.

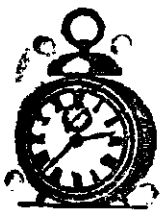
— **Puterea banului.** Pentru a adevări nemărginita putere a banului, mai mulți arhimi-lionari din New-York s'au constituit în sindicat pentru a cumpăra o întreagă republică din Statele-Unite, a cărei bogății nemăsurate oferă cele mai avantajoase condiții de exploatare. În fruntea sindicatului e și Senatorul *Springgs* și guvernatorul provinciei *Montana*. Sindicatul a exoperat dela președintele republicii *Cuatemala* permisia de a exploata trei sferturi din întreg teritoriul țării. Capitalul societății e la început 70 de milioane dar la caz de nevoie va fi urcat la 240. În puterea contractului ce a avut loc între sindicat și republică, zece procente din venit îi compet cestei din urmă, în schimb sindicatul are drept nelimitat de a instala linii telefonice și telegrafice, administrație independentă și se poate instala întocmai ca un stat de sine stătător. Pentru realizarea acestui plan nu mai lipsește decât învoirea senatului din *Cuatemala*, dar după cât se vede aceasta încă e sigura, căci membrii sindicatului fac mari pregătiri pentru începerea lucrului.

— **Mobilizarea în Mexico.** Mexicul mobilizează. Președintele republicii a ordonat mobilizarea, care se face tot cu aceeași grabă ca și cum s'a făcut în Statele-Unite.

Acest pas al președintelui nu e altceva decât răspunsul dat guvernului din *Vashington*, care a amenințat Mexicul că va interveni cu arma întru apărarea intereselor sale, dacă guvernul din Mexico, nu va fi în stare să mențină ordinea periclitată de cetele revoluționarilor. Prin această mobilizare s'a dat greutate evenimentelor cari păreau până acum mai mult un joc de-a războiul. Acum orice trecere a hotarelor însemnează declararea războiului.

— **Dajdea burlăcilor.** Deputatul din *Seichstagul german*, *Lewetzkov* din *Oldenburg* a prezentat comisiei financiare din cameră un proiect de contribuție în care se plănuește ca toți burlaci și fetele nemărite, între anii 30—50, cum și văduvele, cari n'au copii și au un venit anual de 4000 de mărci, să fie obligați a plăti statului o dajdie de 10 procente. Proiectul a fost primit de comisie cu majoritate de voturi, unul dintre membri propunea însă ca darea nouă să fie de 50 procente.

— **Prăbușirea Vezuului.** Duminică după amiază s'a desprins din craterul *Vezuului* o bucată de stâncă de vr'o 300 metri lățime și 80 metri înălțime, prăbușindu-se cu vuet la vale. Când s'a prăvălit din vârful muntelui, în adâncul vulcanului s'a auzit o fierbere și pământul s'a cutremurat câteva clipe. În urma acestui cutremur stațiunea trenului funicular a plesnit pe mai multe locuri și circulația a fost

Atelier optic. Isvor vrednic de încredere și ieftin pentru orice cumpărături

Dobó Albert, Kolozsvár,

Giuvaergiu. Mátyás király-tér 15.

Fosta prăvălie HUSZNIK.

Isi recomandă magazinul său bine asortat cu ci-sornice de fabricație renumită. Mare asortiment de juvaere din aur, argint, briliante și obiecte din argint veritabil de China, cum și în articole optice.

întreruptă. Vr'o douăzeci de excursioniști țineau tocmai drumul spre crater și puțin a lipsit să fie turțiți de stâncile pornite la vale. Vulcanul pare retezat în două și deasupra craterului plutește un nor de cenușă.

— Pentru păstrarea bisericilor în Franța. Se știe că eminentul academician și om politic francez, S. Maurice Barrès, s'a făcut și atât prin articolele sale cât și prin elocvența sa la Camera franceză, apărătorul bisericilor din această țară, pe cari unele autorități lăcommeau să le dărâme în parte, ca pe niște clădiri inutile. Zilele trecute S. Maurice Barrès a înaintat președintelui Camerei o petiție iscălită de mai bine de patru sute din cei mai distinși artiști și scriitori francezi, prin care se cere guvernului să respecte umilele și bătrânele biserici de prin sate „sigurele edificii, ideologice pe cari le posedă poporul”.

x Din esența mea se poate pregăti pe lângă o economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat lichior, rum, rachiu și coniac. **Esența pentru un litru 50 fileri.** Rachiu alaiș, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Piere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Roze, Vanilia, **Esență pentru 1 litru rum, de amanas și rum de lamaica 32 fileri.** **Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojzii și trebere 20 fileri.** **1 litru spirt de % rafinal 2 cor. 20 fil.** Părul curat și mustața căruntă se vopsesc bine cu vopsea «IDEAL» pentru păr care e nestrecorată. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată culoarea la **Fekete Mihály**, droguerie la «Iger» în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely). 1

Loc deschis.

On. Redacție!

În numărul de astăzi al ziarului „Românul”, dl Dr. Veliciu a adresat un atac personal împotriva mea. — Redacția ziarului „Românul” refuzând publicarea declarației mele de mai la vale, în toată estensiunea, — vă rog pe d-voastră să binevoiți ai da loc.

Cu stimă:

Dr. Sever Ispravnic.

Declarație.

Domnul Dr. Romul Veliciu aduce, quasi în apelată publică cauza criminală a clientului său preotul Necoescu din Curtici. Un lucru ne mai pomenit până acuma.

Fapt e, că preotul Ioan Niculescu m'a vătămat în decursul pertractării și în legitima mea indignare, i-am ripostat să bage de seamă că pentru astfel de vorbe poate căpăta palme.

Mi-sa întâmplat adecă și mie ce i-s'a întâmplat dlui Vasile Goldiș, care încă a fost silit să-i spună preotului Nicolescu în public, la cafeneaua Vas, lucruri neobișnuite pentru o față bisericască.

Dar acel incident un l-a indignat pe dl Dr. R. Veliciu?

Este fatal, că un preot dă anză la atâtea neplăceri, și și mai fatal, că avocatul său nu-l înfrână, ci mai pozează cu el pe „terfelitul”.

Nu știam că pe dl Dr. Veliciu îl pasc gândurile popularității, ori nepopularității mele, onorurile mele reprezentative și tipul „Fruntașului” din foilelon, eu îl puteam dumeri mai dinainte, căci nu-i stau în cale la nimic, absolut; la nici o glorie. Eu sânt un simplu muncitor, care n'am altă pretenție decât a-mi împlini datoria de român și avocat.

Astfel, te felicit, Dle Veliciu, că ți-ai ales ales acest delicat subiect pentru primul debut cu calitatea D-tale de membru al comitetului redacțional dela „Românul”.

Arad, 14 Martie 1911.

Dr. Sever Ispravnic,
advocat.

Dare de samă și mulțămintă publică.

Cu ocaziunea producțiunii teatrale împreună cu dans aranjată de meseriașii Români din Teiușiu la 26 Februarie 1911 st. n. S'au încasat 300 coroane 30 fileri din care substrăgând spesele de 107 cor. 8 fileri a rămas venit curat 195 cor. 22 fileri.

Contribuiri peste taxă au intrat dela domnii Dr. Ioan Moldovan, Aiud 10 cor., Ioan Baciu, preot în Șoimuș 5 cor., Frid Leopold, Teiușiu 5 cor., Waisberger Bertalom Teiuș 5 cor., Dr. Aurel Sava Teiușiu 3 cor., Petru Sueiu, preot Teiușiu 3 cor., Klein Mihály Teiușiu 3 cor., Steinberger Herman, Cietea 3 cor., Nicolae Crișan Teiușiu 3 cor., Ințefi Albert Teiușiu 3 cor., Dr. Alexandru Nicolescu, Blaj 2 cor., Raț Gavrilă, Teiușiu 2 cor., Dr. Tokos Géza, 2 cor., Mihoc Simeon, Teiușiu 2 cor., Abraham Izidor, Teiușiu 2 cor., Ioan Radu, Teiușiu 2 cor., Titu Liviu Bitea, Teiușiu 2 cor., Körösi Antal Teiușiu 2 cor., Dumitru Marcu, Teiușiu 2 cor., Rișă Jozsefné, Teiușiu 2 cor., Dr. Stefan Pop, Blaj 2 cor., Crișan Virgil, Teiușiu 2 cor., Teodor Aurel 2 cor., Székelyhidi Lajos, 2 cor., Gavril Niagoie, 2 cor., Bech Jenő, 2 cor., Izsák Barok, 2 cor., Paulini Péter 2 cor., toți din Teiușiu, Gligor Todor, Galda-de-jos 1 cor., Ioan Popa, Teiuș 1 c., Iacob Lucaciu Teiuș 1 cor., Octavian Popa, Teiușiu 1 cor., Gligor Balan, Teiușiu 1 cor., Kalabi 1 cor., Iacob Muntean, Cojlariu 1 cor., Victor Menihert, Teiușiu 1 cor., Pál Lajos, Teiuș 1 cor., Simion Lucaciu Teiușiu 1 cor., Marian Iosif, Bucerdea 60 fileri, Petru Roșca, sergent 60 fileri, Andreiu Miklea sergent, 60 fileri, Traian M. 10 fileri, Dumitru Bozdaș, Daia 40 fileri, Ioan Muntian, 40 fileri, Pavel Boncosiu 20 fileri, Kovácsi Miklós 20 fileri, Floria Pontir, Teiușiu 1 cor. 80 fileri, Emilian Repede 40 fileri. Pe aceasta cale aducem tuturor sprijinitorilor cea mai călduroasă mulțămintă.

Comitetul.

Cu aceasta ocaziune aducem mulțămintă stimatului nostru conducător domnul Valeriu Baciu, contabil pentru iubirea ce și-a arătat față de noi în tot timpul cât ni-o instruat.

Cu stimă:

Meseriașii Români din Teiușiu.

BIBLIOGRAFII

M. Sadoveanu: „Apa Mortilor”, roman. Prețul 2 cor. (+ 20 bani porto).

Em. Gîrleanu: „Într'o noapte de Mai”, nuvele. Prețul 2 cor. (+ 20 bani porto).

Vasile Pop: „Iubirea e biruitoare”, nuvele. Prețul 2 cor. (+ 20 bani porto).

M. Eminescu: „Lumina de Lună”, poezii complete. Prețul 2 cor. (+ 30 bani porto).

C. Bertolazzi: „Zile de sărbătoare”, comedie în 3 acte. Prețul 40 bani. (+ 5 bani porto).

C. Moldovanu: „Cetatea Soarelui”. Poezii. Prețul 2 cor. (+ 20 bani porto).

S. Masoch: „Creditorii”, novelă. Prețul 30 bani. + 5 bani porto).

Chateaubriand: „Atala”. Prețul 30 bani. (+ 5 bani porto).

Sadoveanu: „Simii”, roman. Ed. III-a a 2 cor. (+ 20 fileri porto).

Se găsesc de vânzare la „Librăria Tribuna”.

La „Librăria Tribunei” se află de vânzare:

Dicționare

Dicționar român-german de Sab. Pop. Barcianu. Ediția IV-a îndreptată. 1910. broș. 6 cor. 40 fileri (+ 30 fileri porto).

Acelaș legat 8 cor. (+ 30 fileri porto).

Dicționar german-român de Sab. Pop. Barcianu. Ediția III-a a 8 cor. (+ 30 fileri porto).

Acelaș legat 10 cor. (+ 30 fileri porto).

Văreșmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern; Supraveghiere medicală continuă (constantă). — Telefon 88—99. Birou-central, stabiliment medical **Budapesta, B-dul Ferencz-körut 29.** Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m. **Director-șef: Dr. A. Cozmutza.**

Posta Redacției:

I. Boeriu, Aceliu. Am lăsat să ți-se trimită. Se plătește pe sfert și înainte. — Cu dragoste.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
Tribuna: institut tipografic. Nichin și con:

MOBILE

bune și ieftine

se află în renumita fabrică din

Oradea-mare-Nagyvárad

Kossuth (Sas)-utca 7. alui

Reisz Miksa

Dr. B. BASIOTA medic
specialist în morburile femeiești.
Cluj-Kolozsvár, Str. Ferenc József No 6.
Consultațiuni între orele 8—10 a. m. 3—5 p. m.

C. ROTH

fabrică de salamă și articlii de cărnărie
Sibiu-Nagyszeben, Reispergasse 8.

Recomandă specialități de prima calitate de cărnași, slănină și articlii de cărnărie, precum carne fină (kaiserfleisch), cîrnaț, slănină cu alu, gardine afumate, guncă, limba; în sezonul de lană măleși și sînge etc, specialități de măleși și sîngerețe, pastete de carne și caș de porc; slănină pentru muncitori în cantitate de peste 25 kigr., și untură curată de porc topită în vase, ș. a.

comandă mari prepari redusa.

Expediare cu poșta sau cu trenul. - Serviciu prompt și grabnic. Cu catalog de prepari și cu alte informațiuni la dorință servim gratis și franco. Toate comandașele sunt a se adresa la firma de mai sus.

Dentist în Cluj.

NAGY JENŐ

„specialist pentru dinți artificiali fără pod în CLUJ-KOLOZSVÁR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate pelângă garanță de 10 ani.

Dentist în Cluj.

Credit pe ipotecă, pe cambii

și pentru oficioșii

milloceste

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 276.

„AJUTORUL“
societate pe acții în Șeica-mare.

CONVOCARE.

Domni acționari ai societății pe acții „Ajutorul“ se invită prin aceasta, conform lui 16 din statute la o

Adunare generală extraordinară

se va ține în Șeica-mare în 2 Aprilie a. a. c. la 3 ore d. a. în localul institutului.

OBIECȚELE:

1. Deschiderea adunării și constatarea acționarilor prezenți.
2. Aprobarea fuziunii cu »Racoțana«.
3. După aprobarea fuziunii, întregirea acțiunii.
4. Întregirea comitetului de supraveghere.
5. Înființarea de agenturi.
6. Înființarea unei filiale în Mediaș și în alte locuri.
7. Clădirea unui edificiu pentru societate.
8. Eventuale propuneri.

Șeica-mare, 12 Martie 1911.

Direcțiunea.

„TIMIȘIANA“

inst. de credit și econ. în Timișoara.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **servitor** institutul de credit și econ. »Timișiana« în Timișoara, dotat cu un salariu de Cor. — se publică concurs.

Reflecțanții au să se prezinte în persoană la direcțiunea institutului.

Postul este a se ocupa cu 15 Aprilie a. c. Timișoara, la 13 Martie 1911.

Direcțiunea.

Un candidat de avocat

cu praxă ori începător află aplicare momentan în cancelaria Dlui avocat **Dr. Tudor Pap** avocat în Nagyhalmany. (com. Arad.)

În atenția proprietarilor de pomi.

Ofer altoi nobile de pruni bosniaci, anume **Balkanska Carica** (împărăteasa din Balcan) și **Kraljica Bosne** (Regina Bosniei.)

Altoile de doi trei ani cu coroană frumoasă sunt de cel mai bun soi al prunilor cunoscuți până acum. Fructele proaspete sânt foarte mari extraordinar de dulci și gustoase, se coc pe la sfârșitul lui August și sunt potrivite ca fructe pentru masă și uscate, ori pentru pregătirea marmajurului sau a rachiului.

Prunele mele nu sufer de păgubitoare boala de frunze **Polystigma rubrum** cum se întâmplă la prunele obișnuite la cari de multe ori cade frunza în mijlocul verii și rodul suferă simțitor. Prunii mei au fost premiați în repetite rânduri cu premiul întâi din partea guvernului Bosniei și Herțegovinei, cu medalie de aur la expoziția milenară din Budapesta din 1896, la expoziția din Viena în 1897 cu medalie de argint la expoziția universală din 1900 la Paris și cu medalie de aur, la prima expoziție agrară din Bosnia și Herțegovina la Sarajevo în 1910. Pentru calitatea altoilor mei de pruni primesc cea mai extremă garanție.

Sava T. Kojič, mare proprietar în Brčka, (Bosnia),

KÁDI FERENC

căltunar ortopedic pentru bărbați și femei
Temesvár-Josefstadt, Hunyadi-ut 13.

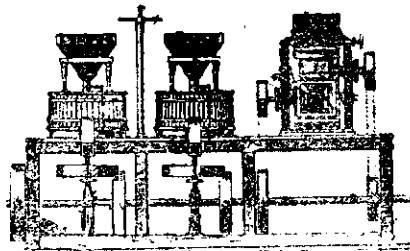
Își recomandă depozitul său bogat asortat cu **ghete p. bărbați, femei și copii** calitatea cea mai bună cum și comande după măsură pelângă prețuri convenabile. Reparaturile se primesc pelângă prețuri ieftine.

Lucza József

atelier chimic pentru curățitul hainelor în Szeghedin (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor bărbătești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobile, **baie de doliu** — mai departe primesc **curățirea penelor de pat**, cu mașina prin ce își redobândesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praf. Comandele din prov. se efectuează imediat și pr.

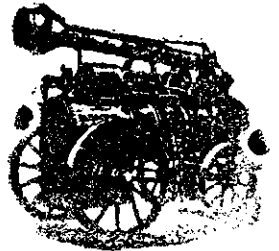
Ofere

motoare cu benzin și olei brut, locomobile motoare absorbitoare de gazuri. Mașini motoare cu benzin automobile pentru arat și imbiatit. Primește totfelul de montari pentru mașini, mașini cu aburi, stabilimente industriale și încălzirea cu aburi, precum și executarea a totfelul de aliaje de fier și metale

montarea deplină a morilor

precum și reparări în bransa aceasta.

Garanță deplină, serviciu prompt, prețuri ieftine.

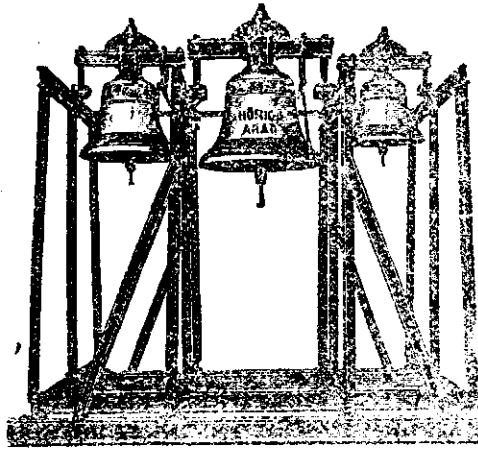
Frideric Hönig

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Arad, strada Rakoozi Nr. 11-28.

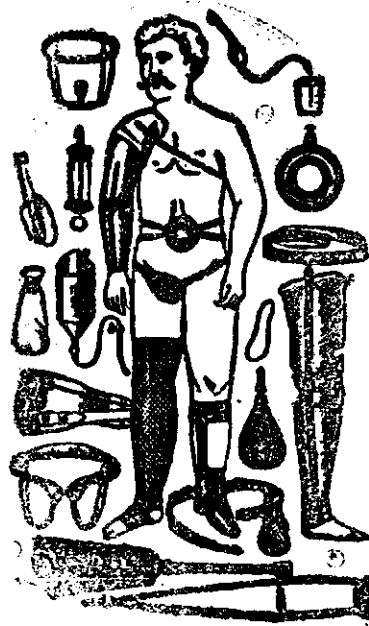
Fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiași tare și cu șunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de erepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

HALÁSZ P. JÁNOS

atelier pentru bandage chirurgicale

BUDAPEST IX, Üllői u. 5

unde se află cu prețurile cele mai convenabile și brevetate

Suspensorii, bandage pentru burtă, picioare și mâni artificiale, ciorapi de cauciuc, benzi pentru îndreptarea staturii (gradehalter), mașini pentru umblat și sprijinit, precum și tot felul de articole necesare pentru îngrijirea bolnavilor, preparative de fabricație engleză și americană, irigatoare și injectoare.

Grijiți de adresă.

*Un nici o casă românească
Să nu lipsească!*

**Doctorul de casă sau
DICȚIONARUL SĂNĂTĂȚII.**

Impodolit cu 315 chipuri și vorbind despre:

Strictura și funcțiunile organului omului, Medicina uzuală și de urgență, Tot-felul de boale, Accidente, Otrăviri, Asfixii, Epidemii, Contagiuni, Microbi, Nevroze, Ipnatism, Medicamente, Plante medicinale, Pansamente, Igiena generală, Alimente și băuturi, Locuințe, Îmbrăcăminte, Igiena preventivă, Igiena etăților și prof., orașelor și satelor, Ape minerale, Idroterapie, Băi, Electricitate, Exercițiu, Gimnastică.

De Doctorul V. Bianu,

medic primar al spitalului I. C. Brătianu din Buzău. Comandor al ordinului «Coroana României». Medic major în rezervă.

Prețul 14 Coroane. + (Porto postal 80 fileri.)

Se poate căpăta la Librăria Tribunei, Arad.

**Haas =
Károly**

primul armurar și optician din
Szabadka, Egres-u. (Urf. Kasinó)

Mare asortiment de
arme și biciclete

de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale acestora. Se primesc pe lângă garanție și prețuri moderate totfelul de **reparaturi** de arme de orice soi, mașini de cusut, biciclete gramofone, mașini de scris, precum și prefacere armelor și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiințos

= Th. Schmidt =

fabrică de ploiere

Sibiu — Hermannstadt, Reispergasse No 7.

Recomandă magazinul său bogat asortat cu cele mai nouă și mai moderne

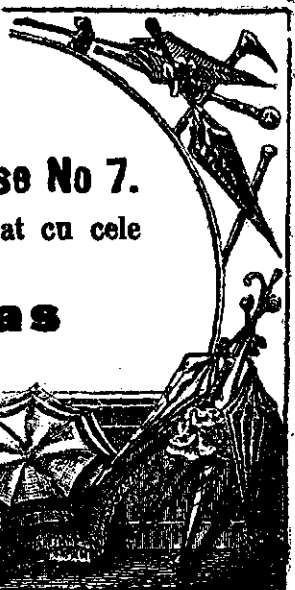
ploiere-entoutoas

(pt. soare și ploate)
precum și

ploiere

de calitate excelentă
pentru domni și dame.

Comandele se execută prompt și cu punctualitate

Unul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa sculptor și măiestru pietrar.

Magazin central al magazinei: Cluj-Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Magazin de pietrii monumentale

fabricate propriu din marmură, labrador, granit, sienit, etc.

Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Biroul central:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva și Nagyvárad.

Orologiu de buzunar

cu capac dublu, mecanism excelent

pentru 6 coroane

se capătă pe lângă garanția de 2 ani precum și totfelul de

reparări de oroloage

se execută cu prețuri convenabile la

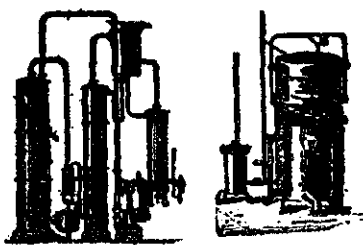
Süssmann E. orologer

Sibiu — Nagyszeben, Reisperg. 11.

Friedrich Ohnweiler hărăgar în Szászsebes, Ulița Petersdorfer Nr. 5.

Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri birturi, instituțiuni etc.

Vase de fierț cafea, vase de spălat și curățit.

Mai departe primește și montarea și repararea fântânelor artificiale pe lângă prețuri moderate.

Comandele se execută din material de prima calitate.

Vrei să ai?

o bibliotecă frumoasă?

atunci cere „Catalogul Librăriei Tribuna” **gratuit** de unde îți poți procura totfelul de cărți bisericești, literare și științifice.

Avis!

La »FĂGETANA« institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni în Făget (Facset), *contra unei rate săptămânală de 1 coroană și a unei taxe de asigurare minimală (niște fleri) își poate asigura tot natul (bărbați și femei), care e în etate între 20—60 ani și intră ca membru în secțiunea »Depunerii încopciate cu asigurare de viață« introdusă la susnumitul institut —, suma de*

1000 coroane adesea unamile coroane.

Primirea atârână însă, dela rezultatul vizitării medicale.

Depunerea minimală e săptămânal 1 coroană, contra căreia se asigură 1000 coroane și depunerea maximală e săptămânal 50 coroane contra căreia se asigură 50.000 coroane pentru ajungerea termenului de 15 ani, sau pentru cazul de moarte înainte de împlinirea acestui termen.

Deci contra unei depunerii săptămânală minimală, la tot natul t-se dă prilejul de-o parte la acela, ca să și agonisească o sumă considerabilă, cu care își poate asigura tratul liniștit în viitor, iar de altă parte acelacă la cazul de moarte, familia sa, să aibă capitalul de lipsă pentru tratul vieții.

Pe baza acestor depuneri institutul »Făgetana« acordă și împrumuturi. — Femei și bărbați, tot o formă de taxă de asigurare plătesc. Membrii din provincie prim sc ceuri cu cari pot plăti gratuit taxele. — Informațiuni mai detaliate, la cerere se dau gratuit.

Plătirile se solvesc săptămânal sau pe mai multe săptămâni înainte, și din partea institutului se manipulează ca depuneri și se fructifică cu 4% interese.

Acestea depuneri orișicând se pot abzie și în acest caz — cu considerare la regulamentul referitor la acest ram de operațiune, suma depusă, se estradă deponentului cu interese cu tot.

La cazul că deponentul în decurs de 15 ani își plătește ratele regulat la finea anului al 15-lea — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primește câte 1000 coroane dela susnumitul institut.

Iar la cazul, că intervalul de 15 ani orișicând ar înceta din viață, chiar să fi plătit și numai o singură rată, — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primesc următorii lui legitimi, sau persoana în favorul căreia s'a asigurat, câte 1000 de coroane, la 30 zile după documentarea încetării din viață a deponentului.

Suma scadentă cu încetarea din viață a deponentului e asigurată de cea mai mare societate de asigurare Olandeză »Algemeene Maatschapij van Lebensverzekeringen Lijfrentes« din Amsterdam (reprezentanța pentru Ungaria în Budapesta) și se plătește prin »Făgetana« institut de credit și economii în Facset.

„Făgetana“

Institut de credit și economii în Facset.

Abonați și răspândiți în toate părțile țării

„TRIBUNA“

cereți-o în toate cafenelele, restaurantele, hotelurile și ospătăriile cercetate de români!

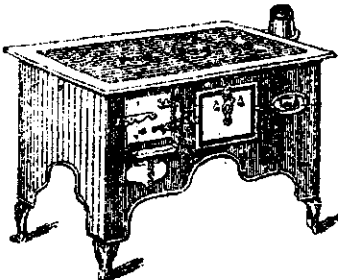
Fabrica de prăjitoare de cafea și căminuri brevetate a lăcătarului :: ::

Ifj. Fazakas Ferencz
Szepsizsentszentgyörgy, Gróf Miklós-u. 18.

Recomandă on. public prăjitoarele de cafea brevetate și căminurile (șparhert) recunoscute de cele mai bune, dintre cari până-acum s'au comandat peste 400 bucăți.

Primește și eșecut pelângă prețuri moderate orice lucrări de strungărie în fier, repararea mașinelor și mecanismelor de fier, a caselor etc. pelângă garanție.

Trimite franco fiecăruia care se referă la ziarul acesta preț-curent despre prăjitoarele și căminurile sale brevetate.

RELITSCH JÁNOS,

atelier de instrumente muzicale în

Versecz

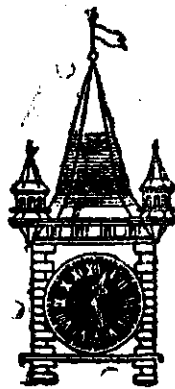
Kudrici-ut 5, colț străzii Deák Ferenc

Recomandă în atenția onoratului public de loc și jur, magazinul său de instrumente muzicale provăzut cu puteri de prima forță unde se află, violi, tamburine, armonice, gobofoane, tobe, cimbale, triaungule, oboe, flaut, clarinete, goanre, etc. cari toate se pregătesc și se repară pe lângă prețuri moderate.

Instrumente vechi se primesc pelângă prețurile cele mai mici posibile. Comandele se eșeptuiesc prompt.

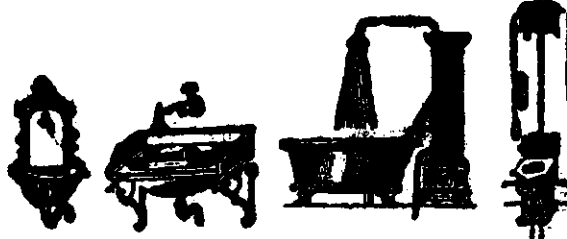
Adolf Hemper fabricant de cloasornice de turn în Nagyszeben, Heltauergasse 2.

Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani cloasornice de turn, școli, castele și cazarme, primește deasemenea și repararea lor.

Fiind chemat mă duc ori unde în persoană, prospect face gratuit și trimite porto-franco ori cui.

Apaducte.

Cei ce doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. 1.

cunoscut atât în Budapesta cum și întreagă țara. Telefon Nr. 77. — Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, case și școli. — Specialist în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuite.

Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rânduială a caselor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noi care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanția de 3 ani.

NAGY JÓZSEF, sculptor.

Fabrică cu instalații electrice pentru orice mobile de marmor, granit, sienit și marmor de labrador. — Brașov—Brassó.

Primește orice lucrări de sculptură, precum și pietre sepulcrale, monumente, mauzolee din orice fel de piatră. Prețuri moderate.